

*Володимир Височанський, к.е.н., доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

ІННОВАЦІЙНИЙ УСПІХ БІРЖОВИХ ФОНДІВ

Розвиток фондового ринку є важливою передумовою ефективного розміщення, залучення капіталу, та формує основу стійкого економічного зростання. Інновації в сфері інвестиційного менеджменту в значній мірі впливають на потенціал ринку та сприяють його довгостроковій еволюції. Аналіз досвіду втілення провідних технологічних рішень є актуальним в контексті дослідження можливостей реалізації нововведень на вітчизняному фондовому ринку.

Сфера інвестиційного менеджменту традиційно представлена інститутами спільного інвестування, тобто інвестиційними (взаємними) фондами, призначенням яких є здійснення інвестицій в різні галузі економіки та розподіл отриманого прибутку між інвесторами. Кошти у взаємні фонди вкладаються багатьма інвесторами, тоді як акумульовані таким чином ресурси інвестуються професійними менеджерами фонду у ретельно підібрані, зокрема, інструменти фондового ринку (акції, облигації, тощо).

Популярна схема колективного інвестування пропонує інвесторам низку переваг. Передусім, вони отримують доступ до експертизи, яка є в розпорядженні керівництва фонду і використовується під час управління ним. Інвестування у взаємний фонд дозволяє приватним інвесторам з меншими сумами брати участь в інвестуванні у високовартісні капітальні інструменти, досягаючи при цьому значної диверсифікації вкладень.

Разом з цим, вкладення у взаємні фонди супроводжуються також недоліками для приватних інвесторів в порівнянні з особистим інвестуванням. В першу чергу, вони передбачають здійснення додаткової оплати послуг керівників фонду як професійних посередників фондового ринку. Оскільки саме останні приймають безпосереднє рішення щодо конкретних інвестицій фонду, то видимість інвестиційного процесу для інвесторів може бути недостатньою навіть за наявності сформульованої в декларації фонду інвестиційної стратегії.

Окремим недоліком паїв взаємних фондів є їх обмежена ліквідність. Так, фонд продає та викуповує паї в інвесторів після закриття біржової сесії за ціною, що визначається виходячи з чистої вартості активів фонду. Неможливість здійснення коротких продажів потенційно обмежує коло учасників ринку, що могли би мати інтерес у грі на зниження переоцінених паїв взаємних фондів.

Розвиток технологій та прагнення відповідати на запити клієнтів сприяли професійним фінансовим посередникам у винаході інноваційного рішення в сфері колективного інвестування, а саме біржових фондів [1]. Біржові фонди випускають акції, з якими, на відміну від паїв взаємних фондів, укладають угоди на фондовому ринку в режимі аналогічному для акцій підприємств. Це дозволяє інвесторам бути більш гнучкими в питаннях здійснення інвестицій в біржові фонди, оскільки є можливість купувати та продавати акції фондів протягом біржової сесії. Ба більше, брокери пропонують здійснювати операції з фракціями акцій без стягнення комісійних, що підвищує популярність біржових фондів серед роздрібних інвесторів. Високий рівень автоматизації операцій управління біржовим фондом та суворе дотримання цілей, окреслених у меморандумі, значно підвищують видимість інвестиційного процесу та знижують витрати на управління для приватних інвесторів біржового фонду. Акції біржового фонду купуються та продаються на відкритому ринку зі сплатою комісійних витрат, як правило, значно менших в порівнянні із паями взаємного фонду. Через «натуральний» обмін акцій на відповідні активи і навпаки в процесі випуску та вилучення акцій біржовий фонд не сплачує податки, чим вигідно відрізняється від взаємного фонду [2; 3].

Переваги біржових фондів знаходять практичне підтвердження у динаміці залучення ними активів в порівнянні із взаємними фондами. Попри те, що в Сполучених Штатах в 2018

р. активи в управлінні біржових і взаємних фондів становили 3,37 трлн. проти 17,71 трлн. дол. США, динаміка приросту активів для перших була вражаючою – починаючи з 1990 року він становив 20969% проти 220% відповідно. Це свідчить про зростаюче сприйняття бізнес-моделі біржового фонду та наявний потенціал переформатування ринку послуг колективного інвестування вже в недалекій перспективі [4; 5].

Розвиток вітчизняного фондового ринку може бути забезпечений за умов запровадження сучасних технологій, що спираються на багаторічний міжнародний досвід. Модель біржового фонду вже довела свою ефективність на провідних ринках і в перспективі може бути успішно реалізована в Україні.

Список використаних джерел:

1. ETF Hub – Latest news and data // Financial Times. URL: <https://etf.ft.com>.
2. Gastineu, Gary L. The Exchange-Traded Funds Manual. 2-nd ed. John Wiley & Sons, Inc., 2010.
3. ETFs vs. Mutual Funds: Everything You Need to Know // Wall Street Journal. URL: <https://www.wsj.com/buyside/personal-finance/etf-vs-mutual-fund-e899b6fb>.
4. ETFs set to overtake mutual funds as passive vehicle of choice // Financial Times. URL: <https://www.ft.com/content/e3c9487d-8a46-4333-9244-815a49ae9cd2>.
5. ETF and mutual fund total assets // Bogleheads. URL: https://www.bogleheads.org/wiki/ETF_and_mutual_fund_total_assets#:~:text=As%20of%20year%20end%202019%2C%20US%20mutual%20funds,with%20world-wide%20ETF%20assets%20totaling%206.3%20trillion%20dollars.

*Анастасія Галянт, студентка 4 курсу
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький
Науковий керівник: Ткачук Н. М., к.е.н., доцент*

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Фондовий ринок відіграє важливу роль в сучасній економіці розвинених країн світу. Він є складною структурованою системою та важливим важелем забезпечення ефективного функціонування та розвитку всієї економіки країни. Сьогодні Україні для відродження економіки потрібен розвинений фінансовий ринок, у тому числі фондовий ринок як одна з найважливіших його частин. Тому вважаємо за необхідне розглянути особливості функціонування вітчизняного фондового ринку в умовах військової агресії.

24 лютого 2022 року, внаслідок військової агресії російської федерації проти України, Президент України видає Указ про введення воєнного стану. Національна Комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) негайно реагує на цю ситуацію і приймає рішення призупинити всі операції на ринку цінних паперів з моменту 24 лютого 2022 року. Після 4 місяців війни, бачимо поступові позитивні зміни як у ситуації в країні, так і на фондовому ринку, розширюється перелік операцій, що дозволено проводити з цінними паперами.

На фінансовому ринку України, незважаючи на введений воєнний стан, деякі операції продовжують здійснюватися. Зокрема, на фондовому ринку в обігу знаходяться військові облигації внутрішньої державної позики (ОВДП), які були емітовані під час воєнного стану. Ці облигації мають фіксовану доходність, яка встановлюється Міністерством фінансів України, і на сьогоднішній момент становить від 9,5% до 11% [1].

Проте, події на фінансовому ринку розвиваються динамічно. Наприкінці травня Національний банк України несподівано підняв облікову ставку з 10% до 25%. Це призвело до збільшення доходності ОВДП, що могло б привести до значного зниження їхніх цін. Такий рух міг би негативно вплинути на доходність фондів, оскільки більшість з них мають